



myco

lim



Mycolim-Nieuwsbrief
2^{de} jaargang, nr.1
mei 2005

inhoud	- voorwoord
	- speciale vondsten
	- agenda
	- varia
	- colofon

Beste vrienden mycologen,

Onze nieuwsbrief is al toe aan zijn tweede jaargang! Het jaar startte traditioneel (de dag na de Likonadag) op 16 januari 2005 met de houtzwammenwandeling o.l.v. Jos Tuerlinckx. Nieuw op 20 februari 2005 was een korstmossenwandeling o.l.v. Dries Van den Broeck. Beide uitstappen waren een groot succes. Hetzelfde kan gezegd worden van de Houtzwammendag op 10 maart 2005 in en rond het Groene Huis o.l.v. Henk Lammers en vrienden, waarbij we weer enkele nieuwe houtzwammen konden bijleren. Op de eerste Mycolimavond op 3 maart 2005 werden de vondsten van het voorbije jaar 2004 getoond en besproken. In deze brief wordt o.a. het programma van het najaar 2005 aangekondigd. Toch nog even vermelden dat de voorjaarsuitstap naar Nietelbroeken en Zammelen op 4 juni 2005 doorgaat en niet op 5 juni, zoals in sommige natuurtijdschriften te lezen was. Het voorjaar 2005 leverde ook al enkele nieuwe paddestoelen op voor Limburg: o.a. de Gesteelde stuifbal (*Tulostoma brumale*) en *Sclerotinia "ficariaephila"*, een soort van de mycoloog Baral die nog officieel moet gepubliceerd worden.

Ook de Gewone morielje (*Morchella esculenta*) was dit jaar (reeds) terug van de partij na vele jaren. Deze soort mag niet verward worden met de vaker voorkomende Kegelmorielje (*Morchella elata*) op houthaksel en 'bouwafval' en met de Kapjesmorielje (*Mitrophora semilibera*). Beide laatste soorten hebben zwarte verticale lijsten. Hopelijk wordt het een goed mycologisch jaar!

Luc Lenaerts

Speciale vondsten van het voorjaar

Lenteknotszwam (*Clavulinopsis vernalis*)

In mei 2004 en ook in mei 2005 werd door Albert Geuens een zeer zeldzame paddestoel gevonden in Hechtel-Eksel, gebied Katershoeve-Spiekelspade (IFBL C6.57.34). Het betrof de Lenteknotszwam of *Clavulinopsis vernalis*. Dit kleine knotszwammetje groeide er met honderden tesamen, op een vochtige, zandige bodem, in heidegebied, min of meer op regelmatige afstanden van elkaar. Het is een zwam die in symbiose leeft met algen van korstmossen, die op de bodem groeien. De vruchtlichamen zijn 5 tot 15 mm hoog, 1 tot 2 mm breed, bleekgeel tot bleekoranje. Bij uitdrogen lijken ze meer roodachtig. Het knotsvormig verdikte bovendeeel is duidelijk afgetekend t.o.v. de blekere steel. Het lijkt erop alsof iemand lucifers in de grond gestoken heeft! De microscopische determinatie gebeurde door Jos Volders en Luc Lenaerts.

De soort is in de Nederlandse Rode Lijst opgenomen als VN (verdwenen uit Nederland) (laatste waarneming in 1947). De vraag stelde zich of de soort al ooit in België werd waargenomen. Leon Raaijmakers (Nederland) gaf het antwoord. Hij is bezig met het schrijven van een artikel over de Lenteknotszwam, die in Nederland in 1996 (Friesland) en in 2003 en 2004 (Boxtel) werd teruggevonden. Hij ging ook de vondsten na voor andere Europese landen. Hieruit bleek dat voor België in het herbarium van Tuymans, bewaard in de Nationale Plantentuin in Meise nog één specimen aanwezig is van 1947, gevonden in Lommel! Dit verhaal toont aan hoe de samenwerking tussen de Likonawerkgroepen voor aangename verrassingen kan zorgen. Een zwam om rond dit tijdstip eens naar uit te kijken!

Gesteelde stuifbal (*Tulostoma brumale*)

Begin januari 2005 vonden Romain en Marie-Ange Vanzeir tijdens een wandeling in Vroenhoven langs het kanaal de Gesteelde stuifbal op enkele plaatsen binnen éénzelfde kilometerhok (IFBL E7.34.23). De zwammen die bijna het ganse jaar aanwezig zijn groeien er op open, zonnige plekken, meestal op plaatsen waar mergel dagzoomt. Chris Marneffe en Hugo Vanderlinden vonden de zwam ook nog terug in twee aanliggende kilometerhokken langs hetzelfde kanaal in Vroenhoven. Sinds jaren was ons juist buiten de provincie één vindplaats bekend in een zonnige berm boven op de Sint-Pietersberg, in Wonck.

Gewoon knolkelkje (*Sclerotinia sclerotiorum*)

Op 29 maart 2005 vonden Luc Lenaerts en Danielle Clits in het Arboretum in Bokrijk, op Speenkruid een kleine geelbruine bekervormige ascomycete (3 tot 6 mm diameter), die met een lange steel op een sclerotium groeit dat 'verborgen zit' tussen de wortels van het Speenkruid. Uiteindelijk werd de zwam gedetermineerd door Bernard Declercq als *Sclerotinia sclerotiorum* (enige waarneming in Limburg tot nu toe gebeurde in 1982). Samen met Gut Tilkin en Thieu Driesen werd de zwam in het Arboretum in Bokrijk ook teruggevonden op Groot hoefblad (determinatie Bernard Declercq). Later werd de zwam door de Limburgse mycologen nog op andere plaatsen gevonden: in het Sterrebos (Stevoort-Hasselt), nabij het kasteel in Alden Biezen (Bilzen), in de Herkenrodebossen (Kermt-Hasselt) en bij de Mangelbeek in Viversel (Heusden-Zolder).

Sclerotinia "ficariaephila"

Tijdens de discussies over de determinatie van de bovenstaande zwam op Speenkruid bleek dat er nóg een soort groeit op Speenkruid, gelijkend op de Anemonenbekerzwam (*Dumotinia tuberosa*), met kleinere sporen. De soort werd blijkbaar slechts tweemaal ooit ingezameld (door de mycologen Baral en Bernard Declercq), maar nog 'niet geldig gepubliceerd'. De soort heeft dan ook slechts een voorlopige naam: *Sclerotinia "ficariaephila"*. Tijdens een excursie op 3 maart 2005 in Kanne (Riemst) op de Sint-Pietersberg werd de zwam door enkele Limburgse mycologen gevonden: ze lijkt inderdaad op een Anemonenbekerzwam, maar de vruchtlichamen zijn meestal kleiner (bekers met een diameter van 6-23 mm, het merendeel 6-16 mm), meer gedrongen, met nogal sombere bruine kleuren, met een steel die eveneens vanuit een sclerotium groeit, maar meestal minder lang is dan de diameter van de beker en met kleinere sporen dan de Anemonenbekerzwam (meestal 11-13 x 6-6,5 µm).

Cedergrondbekerzwam (*Geopora sumneriana*)

Ook dit jaar vonden we deze mooie bekerzwammen met 10-tallen onder een oude Ceder in Heusden-Zolder, Naaldert, op dezelfde plaats als 5 jaar geleden door Jan Cornelis aangeduid (APL, blz. 434). Aanvankelijk bolvormig en verzonken in de grond, splijt deze paddestoel open in een aantal lobben die omhoog buigen. De buitenzijde is bruin met donkere haren, de binnenzijde bleekbeige. De grootte van de bekertjes varieert van 2 tot 7 cm.

Agenda (2^{de} helft 2005)

Za 02-07-05	(D) Meise , Nationale Plantentuin	VMV-excursie, organisatie Meise samenkomst 9.30u parking aan hoofdingang Plantentuin gids: André De Kesel
Zo 17-07-05	(V) Houthalen , Hengelhoef (N) Zonhoven , Teut	KAMK i.s.m. Mycolim Samenkomst 9.45u Parking Houthalen, Hengelhoef gids: Tilkin Gut (011/725924)
Do 28-08-05	Groene Huis*, Bokrijk	determinatieavond, 19.30u
Zo 03-09-05	(D) Herselt , Langdonken	VMV-excursie, organisatie KAMK samenkomst 9.30u kerk Herselt gids: Jos Volders
Za 10-09-05	(V) Kevie (N) Bilzen , Hafmanpark	Samenkomst 9.00u Station Tongeren gids: Roger Nijssen Samenkomst 13.30u Sporthal Bilzen, De Kimpel gids: Ronny Boeykens (0477 395457)
Do 15-09-05	Groene Huis*, Bokrijk	determinatieavond, 19.30u
Za 17-09-05	(V) Eigenbilzen , Hoefaert (N) Munsterbilzen , Munsterbos	Samenkomst 9.00u parking ingang Hoefaert (grens Eigenbilzen-Gellik) Samenkomst 13.30u kerk van Munsterbilzen gidsen: Luc Lenaerts (013/523499) en Hugo Vanderlinden (0475 672088)
Zo 25-09-05	(V) Diepenbeek , Nietelbroeken (N) Zammelen	Samenkomst 9.00u Carpool Diepenbeek Samenkomst 13.30u kerk van Zammelen gids: Ronny Boeykens (0477 395457) en gids: Hugo Vanderlinden

Do 29-09-05	Groene Huis*, Bokrijk	determinatieavond, 19.30u
Zo 02-10-05	(V) Zonhoven , Teut	Samenkomst 9.00u parking Holsteehoeve, Holsteenweg, Zonhoven (ter plaatse afspraak voor eventuele namiddagexcursie) gids: Gut Tilkin
Za 08-10-05	(V) Houthalen , Hengelhoef (N) Houthalen , Kelchterhoef	Samenkomst 9.00u parking domein Hengelhoef Samenkomst 13.30u Kelchterhoef, Hoeve Jan gids: Jan Cornelis (011/523524)
Do 13-10-05	Groene Huis*, Bokrijk	determinatieavond, 19.30u
Za 15-10-05	(D) Kwaadmechelen	KAMK-excursie in Limburg Samenkomst 9.45u kerk Kwaadmechelen, afrit Ham. gids: Paul Caers
Zo 16-10-05	(V) Vroenhoven (N) Kanne	Samenkomst 9.00u kerk van Kanne Samenkomst 13.30u kerk van Kanne gidsen: Luc Lenaerts en Hugo Vanderlinden
Zo 23-10-05	(V) Houthalen , terril (N) Genk-Waterschei , terril	KAMK i.s.m. Mycolim Samenkomst 9.45u Industrierrein Houthalen, Pastorijstraat aan ingang Heraeus Electro Nite Samenkomst 13.30u ingang KRC-stadion gids : Gut Tilkin
Do 27-10-05	Groene Huis*, Bokrijk	determinatieavond, 19.30u
Za 29-10-05 tot Di 01-11-05	Weekend Voeren	zie verder in deze nieuwsbrief
Do 17-11-05	Groene Huis*, Bokrijk	determinatieavond, 19.30u

* Op de determinatieavond mag met de auto tot aan het Groene Huis gereden worden. Gezien de kleine parking aldaar, vragen we van samen te komen om 19.15u op de grote parking en van daaruit af te spreken om slechts met enkele wagens door te rijden.
Wie bij een dagexcursie enkel die van de namiddag wil meemaken, gelieve te bellen naar de gids voor de plaats van afspraak (indien niet vermeld).

Varia

Weekend Voeren 2005 i.s.m. KAMK

Zoals vorig jaar zullen we ook dit jaar logeren in Hotel Vanoppen, Schilbeek, Noorbeek NL.
We hebben de keuze uit twee formules:
1° formule vanaf vrijdag 28 okt 14 uur tot 1 nov (4 overnachtingen volpension) € 165 per persoon.
2° formule vanaf zaterdag 29 okt tot 1 nov (3 overnachtingen) € 145 per persoon
Het zijn allemaal twee persoonskamers. Daarom voor de enkelingen liefst afspreken met een vriend(in)
Een persoonskamer is mogelijk mits een meerprijs van € 10 per nacht maar liefst afspreken met iemand.
Bijkomende inlichtingen en inschrijving: Leo Noten tel 011/445746 of e-mail: leo.noten@skynet.be
Storten op rekening nr. 453-1054581-87 van Leo Noten, Oude Watertorenstraat 17, 3930 Hamont.
Het volledige excursieprogramma wordt later meegedeeld. Er zijn o.a. excursies naar de wasplatenweide in Moelingen, naar het Hoogbos en het Veurs Bos.

Tentoonstelling: "Paddestoelen, van hekserij tot mycologie"

Van 1 mei 2005 tot eind november loopt in het Bosmuseum van Gerhagen (Zavelberg 10, Tessenderlo) de tentoonstelling: "Paddestoelen, van hekserij tot mycologie".
Mycolim-lid Jos Tuerlinckx neemt deel aan deze expositie met een aantal van zijn recente paddestoelen-portretten in olieverf op doek. De werken van Jos blijven ter plaatse tot 1 augustus '05.
Openingsuren : elke werkdag van 14 u tot 17u, gesloten op vrijdag en zaterdag.

Colofon

Verantwoordelijke uitgever: Luc Lenaerts l.lenaerts@gedilo-ik.be
Redactie: Gut Tilkin
Redactieadres: Gut Tilkin, Kruisheideweg 32, 3520 Zonhoven; driesen.tilkin@pandora.be
Lay-out: Jean Claude Delforge jc.delforge@advalvas.be
Logo: Hugo Velaers
Voorzitter Mycolim: Luc Lenaerts

Werkten mee aan dit nummer : Jean Claude Delforge, Luc Lenaerts, Gut Tilkin, Jos Tuerlinckx, Mathieu Driesen, Albert Geuens, Leo Noten, Romain en Marie-Ange Vanzier.